

Μizelioa: Τέχνη για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη βιοποικιλότητα του εδάφους

Πεδίο ορισμού:
Δράση για το Κλίμα
και Περιβάλλον

Θέση:
Αποθεματικό Urdaibai
και Μπιλμπάο,
Ισπανία

Διάρκεια:
Έκθεση διάρκειας ενός μήνα

Στοχευμένο κοινό:
Πολίτες, ευρύτερο κοινό

Αποστολή

Η βιοποικιλότητα του εδάφους σπάνια γίνεται κατανοητή: για πολλούς πολίτες, είναι «μόνο χώμα». Αυτή η έλλειψη συνειδητοποίησης περιορίζει τη συμμετοχή του κοινού στην προστασία του εδάφους και, τελικά, υπονομεύει τις προσπάθειες αντιμετώπισης περιβαλλοντικών προκλήσεων. Το Basque Soil Living Lab, συντονισμένο από τον οργανισμό GAIA και τους συνεργάτες του, εντόπισε επομένως τη γνώση για το έδαφος ως προτεραιότητα δράσης: να βοηθήσει τους ανθρώπους να βλέπουν το έδαφος όχι απλώς ως έδαφος για περπάτημα, αλλά ως ένα ζωντανό, αναπνέον οικοσύστημα που είναι απαραίτητο για τη ζωή.

Δραστηριότητες εμπλοκής

Η αλληλεπίδραση επικεντρώθηκε στην παρουσίαση και τον εορτασμό των αποτελεσμάτων μιας συνεργατικής διαδικασίας που συνδέει την επιστήμη, την τέχνη και την εμπλοκή της κοινότητας γύρω από την υγεία και τη βιοποικιλότητα του εδάφους στην Βιόσφαιρα της Urdaibai. Σχεδιάστηκε τόσο ως έκθεση έργων τέχνης όσο και ως διαδραστική μαθησιακή εμπειρία, με στόχο την ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με το έδαφος ως ζωντανό οικοσύστημα και την εξερεύνηση του τρόπου με τον οποίο η δημιουργικότητα μπορεί να ενισχύσει την οικολογική γνώση.

Καλλιτεχνικές δραστηριότητες

Τριάντα φοιτητές καλών τεχνών και παιδαγωγικής δημιούργησαν μοναδικά έργα τέχνης βασισμένα σε υλικά και έμπνευση που άντλησαν από επιτόπιες εμπειρίες στη ζώνη της Urdaibai. Αυτά τα έργα εκτέθηκαν στη συνέχεια στο BBF Bilbao.

ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ

Δημιουργήστε
διαχρονικά έργα τέχνης

Ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού
για την εδαφική παιδεία

Ενθάρρυνση του διαγενεακού διαλόγου μεταξύ
πολιτών, καλλιτεχνών και ειδικών

Αλλαγή της αντίληψης του κοινού για το έδαφος

WHAT HAPPENED?

The interaction was conducted by the Basque Soil Living Lab (coordinated by GAIA) in close collaboration with the Basque District of Culture and Creativity (BDCC), the University of the Basque Country (UPV/EHU) with 30 fine arts and pedagogy students, and local actors such as the Forua Town Council, San Fidel Ikastola.

The primary objective was to highlight the hidden beauty and significance of soil biodiversity through art and sound, and to stimulate dialogue and reflection among citizens about the role of creativity in fostering ecological awareness and land stewardship. An art exhibition was the visible result of a learning and co-creation process in which fine arts and pedagogy students immersed themselves in the Urdaibai environment, observed soil indicators, and translated these findings into artistic works. Thanks to the connection and exchanges with local partners, the interaction aimed not only to produce creative outputs but also to foster a sense of shared responsibility for the soil and ecosystems of Urdaibai.

The willingness of these artists to fully engage in co-creation processes with scientists, educators, and local communities was a decisive success factor of the interaction. This success translated into the art exhibition attracting **hundreds of visitors** during the one-month display period at BBF Bilbao.

PARTICIPANTS ENGAGEMENT

The artistic activities culminated in a public exhibition on 18 June 2025 at the BBF space in Bilbao, where the final artworks (drawings, paintings, mixed media works, and the soundscape) were displayed. Visitors could walk through thematic zones representing the soil biodiversity story, listen to the soundscape, and interact with the artists, thus transforming scientific data on soil and biodiversity into an engaging cultural experience.

The exhibition was opened by representatives of the Basque Soil Living Lab, who introduced the purpose of the exhibition, the importance of soil biodiversity, and its link to the EU's Mission Soil.

Round Table Discussions featuring experts and local stakeholders focused on the role of the Basque Living Lab and how soil health challenges are addressed in Urdaibai, the experiences of student-artists, who explained how the landscape, biodiversity, and cultural identity of Urdaibai inspired their creative work, and how art can be used as a medium for raising environmental awareness. Pedagogy students then presented a unique auditory art piece capturing the natural soundscape of Urdaibai, translating the reserve's ecological richness into an immersive sensory experience.

During the exhibition, participants got the opportunity to interact with the artists, and discuss the links between soil, biodiversity, and community well-being. Therefore, the exhibition was more than just about art: it was a shared space for reflection and co-learning, engaging citizens, students, scientists, and local authorities in thinking about the importance of soil and our collective responsibility to care for it.

ΤΙ ΣΥΝΕΒΗ;

Η αλληλεπίδραση υλοποιήθηκε από το Basque Soil Living Lab (σε συντονισμό με την GAIA) σε στενή συνεργασία με τη Basque District of Culture and Creativity (BDCC), το Πανεπιστήμιο της Χώρας των Βάσκων (UPV/EHU) με 30 φοιτητές καλών τεχνών και παιδαγωγικής, καθώς και με τοπικούς φορείς όπως ο Δήμος Forua και το San Fidel Ikastola.

Ο κύριος στόχος ήταν να αναδειχθεί η κρυφή ομορφιά και η σημασία της βιοποικιλότητας του εδάφους μέσω της τέχνης και του ήχου, καθώς και να ενισχυθεί ο διάλογος και ο στοχασμός των πολιτών σχετικά με τον ρόλο της δημιουργικότητας στην καλλιέργεια οικολογικής συνείδησης και στην υπεύθυνη διαχείριση της γης. Η έκθεση έργων τέχνης αποτέλεσε το ορατό αποτέλεσμα μιας διαδικασίας μάθησης και συνδημιουργίας, στην οποία οι φοιτητές καλών τεχνών και παιδαγωγικής βυθίστηκαν στο περιβάλλον της Urdaibai, παρατήρησαν δείκτες του εδάφους και μετέφρασαν τα ευρήματά τους σε καλλιτεχνικά έργα. Μέσω της σύνδεσης και των ανταλλαγών με τους τοπικούς εταίρους, η αλληλεπίδραση στόχευε όχι μόνο στην παραγωγή δημιουργικών αποτελεσμάτων, αλλά και στην καλλιέργεια ενός αισθήματος κοινής ευθύνης για το έδαφος και τα οικοσυστήματα της Urdaibai.

Η διάθεση των καλλιτεχνών να συμμετάσχουν πλήρως σε διαδικασίες συνδημιουργίας με επιστήμονες, εκπαιδευτικούς και τις τοπικές κοινότητες αποτέλεσε καθοριστικό παράγοντα επιτυχίας της αλληλεπίδρασης. Αυτή η επιτυχία μεταφράστηκε στην προσέλκυση εκατοντάδων επισκεπτών στην έκθεση κατά τη διάρκεια της μηνιαίας περιόδου προβολής στο BBF Bilbao.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ

Οι καλλιτεχνικές δραστηριότητες κορυφώθηκαν σε μια δημόσια έκθεση στις 18 Ιουνίου 2025 στον χώρο BBF στο Μπιλμπάο, όπου παρουσιάστηκαν τα τελικά έργα (σχέδια, ζωγραφιές, έργα μικτής τεχνικής και ο ηχητικός τοπίο). Οι επισκέπτες μπορούσαν να περπατήσουν μέσα από θεματικές ζώνες που απεικόνιζαν την ιστορία της βιοποικιλότητας του εδάφους, να ακούσουν τον ηχητικό τοπίο και να αλληλεπιδράσουν με τους καλλιτέχνες, μετατρέποντας έτσι τα επιστημονικά δεδομένα για το έδαφος και τη βιοποικιλότητα σε μια ελκυστική πολιτιστική εμπειρία.

Η έκθεση εγκαινιάστηκε από εκπροσώπους του Basque Soil Living Lab, οι οποίοι παρουσίασαν τον σκοπό της έκθεσης, τη σημασία της βιοποικιλότητας του εδάφους και τη σύνδεσή της με την Πρωτοβουλία της ΕΕ «Mission Soil». Στρογγυλές Τράπεζες με συμμετοχή ειδικών και τοπικών φορέων επικεντρώθηκαν στον ρόλο του Basque Living Lab και στον τρόπο αντιμετώπισης των προκλήσεων για την υγεία του εδάφους στην Urdaibai, στις εμπειρίες των φοιτητών-καλλιτεχνών, οι οποίοι εξήγησαν πώς το τοπίο, η βιοποικιλότητα και η πολιτιστική ταυτότητα της Urdaibai ενέπνευσαν το δημιουργικό τους έργο, και στον τρόπο με τον οποίο η τέχνη μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μέσο ευαισθητοποίησης για το περιβάλλον. Οι φοιτητές παιδαγωγικής παρουσίασαν επίσης ένα μοναδικό ηχητικό έργο τέχνης που αποτύπωσε τον φυσικό ηχητικό κόσμο της Urdaibai, μετατρέποντας τον οικολογικό πλούτο της περιοχής σε μια καθηλωτική αισθητηριακή εμπειρία.

Κατά τη διάρκεια της έκθεσης, οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να αλληλεπιδράσουν με τους καλλιτέχνες και να συζητήσουν για τη σύνδεση μεταξύ εδάφους, βιοποικιλότητας και ευημερίας της κοινότητας. Ως εκ τούτου, η έκθεση ήταν κάτι περισσότερο από τέχνη: αποτέλεσε έναν κοινό χώρο προβληματισμού και συν-μάθησης, εμπλέκοντας πολίτες, φοιτητές, επιστήμονες και τοπικές αρχές στη σκέψη για τη σημασία του εδάφους και την συλλογική μας ευθύνη για τη φροντίδα του.

Καλλιτεχνικές δραστηριότητες

Οι καλλιτεχνικές δραστηριότητες αυτής της αλληλεπίδρασης σχεδιάστηκαν ώστε να μεταφράσουν τη βιοποικιλότητα του εδάφους και τους οικολογικούς δείκτες της Urdaibai Biosphere Reserve σε οπτικές και ακουστικές μορφές, ικανές να επικοινωνήσουν με ένα ευρύ κοινό. Η διαδικασία συνδύασε μάθηση στο πεδίο, δημιουργία στο στούντιο και μια τελική δημόσια έκθεση.

Εμβάπτιση στο πεδίο και έμπνευση

Η δραστηριότητα ξεκίνησε με επίσκεψη εμβάπτισης στην Urdaibai, όπου οι φοιτητές παρατήρησαν και μελέτησαν δείκτες βιοποικιλότητας που χρησιμοποιεί το Basque Soil Living Lab. Αυτοί περιλάμβαναν λιβελούλες, σκαθάρια, πεταλούδες και νυχτοπεταλούδες, μεταναστευτικά πτηνά και ακόμη και οργανισμούς του εδάφους όπως τα δίκτυα μυκηλίου. Οι φοιτητές κατέγραψαν υφές, χρώματα και μορφές αυτών των ειδών και των οικοτόπων τους μέσω φωτογραφιών, σκίτσων και σημειώσεων, τα οποία χρησίμευσαν ως δημιουργική βάση για τα επόμενα έργα τέχνης.

Θεματικό σχέδιο και ζωγραφική

Οι φοιτητές της Σχολής Καλών Τεχνών (UPV/EHU) εργάστηκαν ομαδικά για να δημιουργήσουν θεματικά έργα τέχνης, κάθε ομάδα επικεντρωμένη σε ένα συγκεκριμένο έντομο ως οικολογικό δείκτη. Για παράδειγμα, οι λιβελούλες αντιπροσωπεύουν την ποιότητα του νερού και την οικολογική ισορροπία, ενώ τα σκαθάρια συμβολίζουν την υγεία του οικοτόπου και την ευαισθησία στις περιβαλλοντικές αλλαγές.

Αυτά τα θέματα προσεγγίστηκαν με πολλαπλές τεχνικές σχεδίου (γραφίτης, μελάνι, μικτή τεχνική) και μεθόδους πλευρικής σκέψης όπως η τεχνική “random word” του Edward de Bono, ενθαρρύνοντας τις εννοιολογικές συνδέσεις μεταξύ των χαρακτηριστικών των ειδών και της καλλιτεχνικής έκφρασης.

Από τα σκίτσα στα τελικά έργα

Τα αρχικά σκίτσα εστίασαν σε ανατομικές λεπτομέρειες και συμβολικές συσχετίσεις, εξελισσόμενα αργότερα σε τελικές συνθέσεις που συνδύαζαν ρεαλισμό και αφαιρετικότητα. Τα έργα περιλάμβαναν λεπτομερείς ανατομικές μελέτες φτερών, κελυφών και φτερωμάτων, καθώς και αφηρημένες συνθέσεις που υπογράμμιζαν οικολογικές διεργασίες όπως η μετανάστευση ή η υγρασία του εδάφους.

Τα τελικά έργα περιλάμβαναν μικτά μέσα που ενσωμάτωναν ευρήματα υλικά και κεντήματα για να αποδώσουν υφές εδάφους και αλληλεπιδράσεις βιοποικιλότητας. Πολλά έργα δημιουργήθηκαν σε μορφές 50x50 εκ., χρησιμοποιώντας ακρυλικά, λάδια, υδατοχρώματα, γραφίτη, κλωστές κεντήματος και ακόμη φυσικές χρωστικές όπως κουρκουμά, συμβολίζοντας τη βιολογική σύνδεση με το έδαφος.

Δημιουργία ηχητικού τοπίου

Μοναδικό στοιχείο αποτέλεσαν οι φοιτητές παιδαγωγικής, οι οποίοι δημιούργησαν ένα ηχητικό τοπίο (paisaje sonoro) της Urdaibai. Εμπνευσμένο από την έννοια του R. Murray Schafer για τη σύνθεση ηχητικού τοπίου, συνδύασε ηχογραφήσεις πουλιών, εντόμων, ροών νερού και ανθρώπινων περιβαλλοντικών ήχων, με στόχο την ευαισθητοποίηση για την επίδραση του ανθρώπου στα φυσικά ηχητικά περιβάλλοντα. Το ακουστικό αυτό έργο πρόσθεσε μια καθηλωτική αισθητηριακή διάσταση στην τελική εμπειρία της έκθεσης.

Δημοσίευση: Το Φανζίν “Mizelioa”

Η δημιουργική διαδικασία και τα αποτελέσματά της καταγράφηκαν στο φανζίν «Mizelioa - Art to Raise Awareness», το οποίο συνδύαζε εικόνες των έργων, εννοιολογικά κείμενα, δημιουργικές ασκήσεις (όπως γρίφοι λέξεων και ζώδια εμπνευσμένα από τη φύση) και εκπαιδευτικές αναφορές για περαιτέρω μάθηση.

Αυτή η δημοσίευση λειτούργησε τόσο ως αρχείο μνήμης του έργου όσο και ως εκπαιδευτικό εργαλείο για μελλοντική αναπαραγωγή.

[Κατεβάστε το φάνζιν
της έκθεσης εδώ!](#)

Επίδραση της αλληλεπίδρασης

Με την επιλογή ενός καλλιτεχνικά προσανατολισμένου προγράμματος, το έργο δημιούργησε μια ελκυστική και αξέχαστη εμπειρία για τους πολίτες, όπου η τέχνη λειτούργησε ως αποτελεσματικό μέσο για να γίνουν ορατές οι αόρατες οικολογικές διεργασίες, επιτρέποντας στους συμμετέχοντες να δουν, να ακούσουν και να αισθανθούν την ομορφιά και την ευθραυστότητα της βιοποικιλότητας του εδάφους μέσα από ζωγραφιές, σχέδια και ηχητικό τοπίο. Αυτή η προσέγγιση έκανε τη γνώση για το έδαφος διαδραστική και προσιτή: αντί να τους πουν γιατί το έδαφος είναι σημαντικό, οι πολίτες προσκαλέστηκαν να το βιώσουν και να το επεξεργαστούν οι ίδιοι.

Η αλληλεπίδραση δημιούργησε μια συλλογή έργων τέχνης και εκπαιδευτικών πόρων που μπορούν πλέον να χρησιμοποιηθούν σε νέα πλαίσια, αυξάνοντας τον αντίκτυπό της. Συνολικά δημιουργήθηκαν πάνω από 30 οπτικά έργα (ζωγραφιές, σχέδια και μικτά μέσα), τα οποία αντικατοπτρίζουν δείκτες βιοποικιλότητας όπως λιβελούλες, σκαθάρια, μεταναστευτικά πουλιά, πεταλούδες και μικροβιοτόπους δασών. Η δημιουργική διαδικασία που οδήγησε σε αυτά τα έργα καταγράφεται τώρα στο φανζίν «Mizelioa», προσφέροντας ένα εκπαιδευτικό εργαλείο για μελλοντική χρήση σε σχολεία, κοινότητες και δράσεις Living Lab.

Στην αλληλεπίδραση συμμετείχαν 30 φοιτητές πανεπιστημίου, κυρίως γυναίκες (περίπου 70%), συμβάλλοντας έτσι στην ενσωμάτωση της νεολαίας και στη διάσταση του φύλου. Οι φοιτητές απέκτησαν εμπειρία σε διεπιστημονική συνεργασία, συνδυάζοντας επιστημονική γνώση και καλλιτεχνική δημιουργικότητα, με έντονη έμφαση στον κοινωνικό αντίκτυπο. Επιπλέον, είχαν την ευκαιρία να μοιραστούν τα αποτελέσματα της αλληλεπίδρασης με τα δίκτυά τους.

Η συν-οργάνωση της αλληλεπίδρασης με πολλούς εταίρους (Basque Soil Living Lab, UPV/EHU, Δήμος Forua, San Fidel Ikastola, GAIA, KSIgune και τοπικούς πολιτιστικούς φορείς) ενίσχυσε τις σχέσεις μεταξύ τους. Δημιουργήθηκαν νέες συνδέσεις μεταξύ ανερχόμενων καλλιτεχνών, εκπαιδευτικών και περιβαλλοντικών φορέων, θέτοντας τα θεμέλια για μελλοντικές συνεργασίες και αναπαραγωγή παρόμοιων πρωτοβουλιών.

Τέλος, η έκθεση προσέλκυσε περίπου 50 συμμετέχοντες κατά τα εγκαίνια και εκατοντάδες επισκέπτες κατά τη διάρκεια του ενός μήνα λειτουργίας της στο DOCK Bilbao, διασφαλίζοντας ευρεία ορατότητα και συμμετοχή της κοινότητας. Οι επισκέπτες είχαν τη δυνατότητα να συνομιλήσουν με τους φοιτητές και άλλους συμμετέχοντες, δημιουργώντας έναν χώρο προβληματισμού για τη σχέση ανθρώπου, εδάφους και φύσης.

Συνολικά, η αλληλεπίδραση απέδειξε την αποτελεσματικότητα των καλλιτεχνικών προσεγγίσεων στην εμπλοκή κοινοτήτων σε περιβαλλοντικά ζητήματα, παρέχοντας άμεση εκπαιδευτική και πολιτιστική αξία, ενώ παράλληλα θεμελιώνει τις βάσεις για μελλοντικές συνεργασίες και πρωτοβουλίες ευαισθητοποίησης του κοινού.

Για να διασφαλίσει την επιτυχή αναπαραγωγή της καινοτόμου προσέγγισής της, η GAIA επισημαίνει πέντε βασικές στρατηγικές:

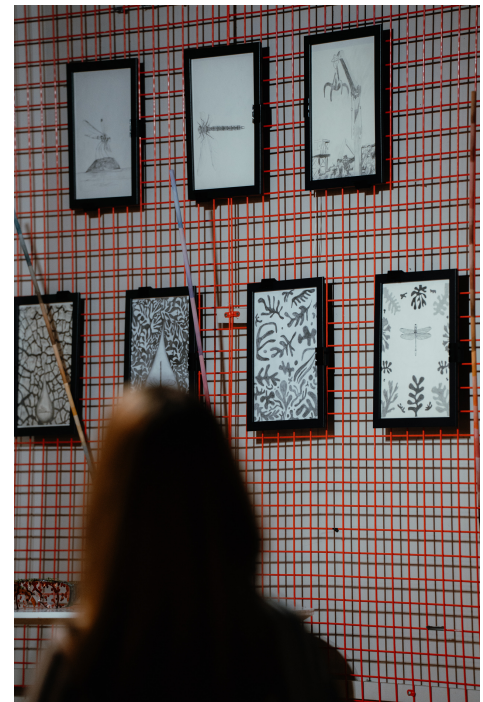
Εμπλέξτε νωρίς τοπικούς εκπαιδευτικούς και πολιτιστικούς φορείς. Η συνεργασία με πανεπιστήμια, σχολές καλών τεχνών και τοπικά εκπαιδευτικά ιδρύματα εξασφαλίζει πρόσβαση σε κινητοποιημένο νεανικό ταλέντο και υποστηρίζει την ανάπτυξη δεξιοτήτων παράλληλα με την ευαισθητοποίηση.

Ενσωματώστε επιτόπιες εμπειρίες για τους καλλιτέχνες. Η έναρξη με μια επίσκεψη πεδίου (π.χ. στην Urdaibai) επέτρεψε στους συμμετέχοντες να βιώσουν το φυσικό περιβάλλον από πρώτο χέρι, εμπνέοντας αυθεντικές καλλιτεχνικές αντιδράσεις και ενισχύοντας τη συναισθηματική εμπλοκή.

Συμπεριλάβετε πολυαισθητηριακά στοιχεία. Ο συνδυασμός οπτικών έργων με ακουστικές εμπειρίες (όπως ηχητικά τοπία) αυξάνει την προσβασιμότητα και παρέχει ένα πιο εμπυθιστικό περιβάλλον μάθησης.

Δημοσιεύστε και καταγράψτε τα αποτελέσματα. Η παραγωγή υλικού όπως το φανζίν «Mizelioa» παρέχει μια απτή κληρονομιά και υποστηρίζει μελλοντικές δράσεις ευαισθητοποίησης και αναπαραγωγής της πρωτοβουλίας.

Ενισχύστε τη συνεργασία μεταξύ τομέων. Η συνύπαρξη καλλιτεχνών, επιστημόνων, εκπαιδευτικών, τοπικών αρχών και μελών της κοινότητας δημιουργεί συνέργεια και διασφαλίζει μακροχρόνιο αντίκτυπο πέρα από μια μεμονωμένη εκδήλωση.

Πόροι

Η υλοποίηση της αλληλεπίδρασης απαιτούσε μέτρια αλλά στρατηγική επένδυση, η οποία επικεντρώθηκε κυρίως στην υποστήριξη της διαδικασίας συνδημιουργίας, στην εφοδιαστική αλυσίδα των εκδηλώσεων και στη δημόσια διάδοση. Το κόστος μπορεί να αναλυθεί ως εξής: Εξοπλισμός και Υλικά: 700€, Τοποθεσία και Logistics: 300€, Επικοινωνία και Διάδοση: 1800€.

Επιπλέον, η αλληλεπίδραση ωφελήθηκε από το BBF, το οποίο παρείχε τον χώρο για την έκθεση, τον δήμο Forua, που φιλοξένησε την επίσκεψη των φοιτητών, και την ισχυρή συμμετοχή των διοργανωτών του, καθώς και από τις συνεισφορές σε είδος.

**Επικοινωνήστε για
περισσότερες
πληροφορίες:**
vidorreta@gaia.es